

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Antinomia Ivris Pontificii Et Cæsarei - per CCL. Differentias plurium
Doctorum auctoritate probatas, singulari studio in certas classes reducta,
discussa, & explicata

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titvlvs VI. De voto, & juramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61864)

TITVLVS VI.

De voto, & iuramento.

OVemadmodum aliis promissionibus maioris obligationis causâ addi iuramentum solet, ita votis quoque, ut, quæ Deo promittimus, per eiusmodi necessitatem stimulati promptius & citius exequamur. Erigendus animus, & cunctandi tollenda libido est. Eam ob rem hîc voto iuramentum conjugere placuit, ut commodius utriusque differentia explicetur.

LVII.

DIFFERENTIA I.

Iure civili filiusfamil. non obligatur voto: l. Si quis rem, §. Voto, ff. de pollicit. Secus Iure Canonico, c. Venientis, de voto, c. Mulier 32. q. 2. Bartol. §9. Ioann. Bapt. à S. Blasio 118.

LEgis citatæ, si quis rem, hic tenor est. Si quis rem aliquam voverit, voto obligatur, quæ res personam voverentis, non rem, quæ voveretur, obligat. Res enim, quæ voveretur, soluta quidam liberat vota, ipsa verò sacra nõ efficitur. Voto autem patresfamil. obligantur, puberes sui juris. Filius enim famil. vel servus sine patris dominivæ auctoritate voto non obligantur, ubi *Gloss. Gottofr. Impubes, & alieni juris non obligantur ex voto, sine consensu eorum, in quorum potestate sunt. Et Greg. Tholos. l. 24. Synt. c. 13. n. 8.* Personæ omnes vovere possunt, cujuscunque sint generis, qualitatis aut sexus, nisi nominatim prohibeantur. Et voto obligantur puberes sui juris: non autem filiusfam. & servus, sine patris dominivæ auctoritate, c. *Si quis servum* 17. q. 4. c. *Ex antiquis, dist. 54. c. 1. & 2. 20. q. 2.* Quod intelligendum de il-

lis potissimum votis, quæ dominicæ potestati præjudicant, & subiectioni obstant; cujusmodi esset votum peregrinandi ad limina SS. Apost. Petri, & Pauli visitatio templorum eo tempore, quo dominus servi ministerio indiget. *Navar. c. 12. n. 64. Soto l. 7. q. 3. ar. 2.*

II. Pari modo de votis uxorum iudicandum est, teste *Innoc. in. c. Scriptura, Antonino, Silv. Navar. & aliis apud Laym. l. 4. tr. 4. c. 7.* illa vota nimirum à mariti consensu pendere, quæ juri, ac potestati ipsius, quam habet ad conjugii usum, & familiæ gubernationem obesse possunt, reliqua verò minime. Non enim est subiecta viro mulier in omnibus, nec audiendus *Tabiensis & Angles*, qui omnia vota liberorum non emancipatorum vel filiarum tantum à patre solvi posse docuerunt, licet post pubertatem facta sint. *V. Suar. l. 6. c. 4. n. 1. & c. 5. n. 6.*

LVIII. DIF.

DIFFERENTIA 1.

Iure Canonico non licet jurare per creaturas, nisi quatenus reperitur exprefsum, ut per Evangelia, altare & per crucem, c. Considera, c. Habemus 23. q. 1. Iure civili autem licet jurare per quaslibet creaturas, praterquam per membra Dei, c. Si quis per capillum, 22. q. 1. Auth. Ut non luxur. hom. con. nat. c. 1. §. Et quoniam, l. Qui per salutem, ff. de iurejur. Bart. 23. Ioann. Bapt. à S. Blas. 76.

I. S. Hieronymi doctrina est in *c. cit.* Considera, lib. 1. in *c. 5. s. Matth.* Considera, quòd hic Salvator non per Deum jurare prohiberit, sed per cœlum, & per terram, & Hierosolymam, & per caput tuum. Et hoc quasi parvulis fuerat lege concessum, ut quomodo vestimas immolabant Deo, ne eas idolis immolarent, sic etiam jurare permitterentur in Deum, non quòd rectè hoc facerent, sed quòd melius esset id Deo exhibere quàm demonibus. In *c. seq. Concil. Carthag. IV.* decretum allegatur, quo clericum per creaturas jurantem acerrimè objurgandum dicitur, & si persistit in vitio, excommunicandum. In *c. 10. 22. q. 1.* pœna decernitur, si quis per capillum Dei, vel caput juraverit, vel alio modo blasphemiam contra Deum usus fuerit, ut, si in ecclesiastico ordine est, deponatur, si laicus anathematizetur. Morem jurandi per Crucem, & similia indicat, *c. 2. 22. q. 5.* Qui pejerat in manu Episcopi, aut in cruce consecrata, annum unum pœniteat. Contra errorem quorundam in *c. 10. 22. ead. q. 5. August. ait:* Dico charitati vestrae, & qui per lapidem falsum jurat,

perjurus est. In quibus omnibus indubitus jurandi modus, abusus, scandalum, aliave adjuncta prohibitioni causam dedisse videntur.

II. Inter leges extat *Auth. Ut non lux, hom. con. nat.* in qua Iustinianus Imp. præcipit abstinere à verbis blasphemis, & jurare per capillos Dei, caput, & his proxima verba. In *l. Qui per salutem, Vlpianus vult,* quòd per salutem suam jurans, licet per Deum jurare videatur, nihilominus, si non ei specialiter ita delatum est, non juraverit, & ideo ex integro illi jurandum esse. Sed his sepositis veram Theologorum doctrinam attendamus, juramentum per se, & simpliciter lege divinâ non prohiberi *ad Rom. 1. v. 9.* Per creaturas autem tunc nefas est jurare, quando illis numinis quædam dignitas tribuitur: in Deum relata juratio culpâ vacare potest. Sic enim tactis Evangelis, cruce, aliavè re sacrâ juramus, *v. s. Thom. 2. 2. q. 89. art. 6. Soto l. 2. de iust. q. 4. art. 3. Navar. c. 12. n. 5. Armilla v. Jurare, n. 3. & seq. Suar. l. 1. de iuram. c. 6. szor. 1. l. II. c. 3. q. 5.*

DIFFERENTIA 3.

Iure civili abbas in causa monasterii jurat de calumniâ in animam suam, quis personam habet legitimam: l. 2. §. Quod observari, C. de ju. am. ca. umm. Auth. Cuius, quæ fit cum monacho, C. de Episc. & clericis. Iure Cano. nico autem jurare debes in animam majoris partis conventus, c. Preleatum, de testib. in 6. c. In pertractandis, de juram. calum. Bart. 42. Ioan. Bapt. à S. Blasio 90. Galvan. 74.

I. Regula Socini 207. est: Jurare de calumniâ principalis persona tenetur. In probationem adducitur l. 2. §. Quod observari, &c ubi dicitur: Convenit enim & ipsos (tutores, curatores, administratores, & similes) qui administrationem alienatum rerum auctoritate legitimâ gerunt, iurejurando affici. Fallit autem 1. quando dominus procul abesse, ita ut breviter accedere non posset. Tunc enim admittitur procurator, qui habet generale mandatum. Bart. in l. 2. C. de iuram. calum. l. Silongius, ff. de iudic. Fallit 2. quando est procurator generalis ad negotia, habens potestatem agendi & defendendi, c. Generali, de procur. in 6. & DD in c. In pertractandis, de iure calum. Fallit 3. cum consuetudo contraria est, quemadmodum hoc tempore, ubi nec Abbas, nec ullus prælatus ecclesiasticus, saltem in terris Imperii per se in iudicio apparet. In eundem sensum Glos. cap. citati, in pertractandis, jurari posse dicit per principales, & per œconomos causam notam habentes. Item tale iuramentum quandoque præitari per principales personas, quan-

doque per Syndicos, qui in animam suam jurare debent, sicut quilibet procurator habens speciale mandatum, V. Gall. l. 1. Obs. 88 & obs. 89. Menoch. l. 1. de arb. q. 20. ubi docet 1. iudicem in arbitratis calumniâ iuramentum nulli remittere posse, eò quod juris divini sit. Exo. l. 6. 22. v. 7. Si quis commoverit amico pecuniam, c. 2. iuramentum illud in omnibus causis esse præstandum, 3. consuetudine fieri non posse, ut in causis pertractandis iuramentum calumniâ omittatur, nec statuto tolli posse: litigantes tamen sibi invicem remittere posse. V. Fa. mac. l. 1. Prax. q. 21.

II. Quod autem dicitur, prælato iurandum esse in majorem partem capituli, ex limitatâ Abbatis potestate oritur, quia in majoribus negotiis absque consensu majoris partis nihil agit, c. 1. de his, que sunt à maio. par. Cap. In peratoribus, nihilominus in legib. suis cenobiarum, ut supremos præfectos agnoscunt, adeoque legitimis personis annuunt.

tant.

LX.

DIFFERENTIA 4.

Eligentes Abbatem jure civili jurare debent, se electuros quem sciunt idoneum. Auth. de sanctissimo Episc. c. 34. §. lubemus igitur. At jure Canonico alia forma servatur, c. Cum dilectus, de consuet. c. Quia propter, de elect. Bart. in Joann. Bapt. a S. Blasio 130.

I. Abbatem Canones jubent non ab Episcopo, aut extraneo quocunque, sed à Capitulo, seu congregatione fratrum ejus monasterii, cui praeficiendus est, eligi, c. Abbas, c. Abbatem 18. q. 3. At qui ritus, aut forma servanda sit, alibi praescribitur, ut mox patebit. Et quamvis ad Imperatorem non spectet disponere de rebus ecclesiarum, & cœnobiorum, olim tamen bono affectu, ordinantur aliqua, quæ arbitrio suo acceptarent, vel rejicerent ecclesiarum praesides. Cujus generis est *authentica citate* lubemus igitur, Abbatem, aut Archimandritam in unoquoque monasterio ordinari, non omnino secundum gradum monachorum (id est, ætatem, vel annos conversationis) sed omnes monachi melioris opinionis existentes eum eligant propositis sacrosanctis evangelii, dicentes, quia neque propter amicitiam, aut aliam quamlibet causam, sed scientes eum, & fidei rectum, & vitæ castum, & gubernatione dignum, & qui possit monachorum disciplinam,

& omnem monasterii statum utiliter custodire, &c.

II. Quod citatos Canones attinet, in c. *Cum dilectus*, de consuetud. aliud nihil praecipitur, quam ut Congregatio monachorum sibi Abbatem eligat, & mortuo illo nullus qualibet auctoritate, aut violentia praerogatur, nisi quem fratres, vel eorum pars consilii sanioris secundum Deum, & Benedicti Regulam duxerit eligendum. Forma autem electionis omnibus communis triplex est, prima per inspirationem, secunda per compromissum, tertia per scrutinium, de quo latius egimus in summâ I. C. Par. 1 tit. 7 §. 2. V. Gl. in c. *Quia propt.* de el. Roderic. Q. Q. Regular. tom. 2. q. 52. Caramuel in Regul. S. Bened. c. 64. Particularia in singulorum ordinum statutis viderelicet, omnibus tamen, ut bene *Suar.* movet Tom. 4. de Relig. l. 2. c. 6. servanda est forma praescripta in *Quia propter*, de elect.

DIFFERENTIA §.

Iure Canonico in spiritualibus causis non juratur de calumnia, sed de veritate dicenda, c. Literas, de juram. calumn. Iure civili autem in omnibus causis etiam spiritualibus de calumnia juratur: l. 1. C. de iur. jur. propt. calum. Bartol. 156.

I. **Q**uia de juramento in sequentibus crebra occurret mentio, generalia quaedam præmittere oportet, quorum cognitio in particularibus proficit. Juramentum aliud est iudiciale, aliud extrajudiciale. De hoc alibi plura, illius decem species numerantur à *Maranta* Part. 6. iudic. §. *Nomis actus*, ex quibus præcipua sunt hæc quinque: *Primo* est juramentum calumniæ præstandum actori, reo, & advocato, quod calumniandi, id est, falsum machinandi studio nihil acturi sint. *Secundum* est veritatis, quod defertur testibus, ut de mera, & purâ veritate testentur, aliàs nihil probaturi. Neque sufficit dicere: *Puto sic esse. Si bene recorder, factum, aut dictum est. Tertio* est juramentum necessarium, seu suppletorium, quod in supplementum probationis petente parte defertur à iudice semiplenè probanti. *Quartum* dicitur litis decisorium, illi deferendum ab adversario, qui non potest probare intentionem suam; quod tamen non tenetur acceptare, sed retorquendo dicere potest, *Iuratu*. Qui recusat, post iudicis approbationem pro confessio haberi potest. *Quintum* est juramentum in litem, quod à solo iudice defertur actori, ut iuratus dicat, quanti æstimetur tota

res controversa, vel quanti sua interesse credat in universum. Vocatur etiam juramentum affectionis, cuius tres species assignat *Maranta*, qui legendus.

II. His positis, quaeritur, an in spiritualibus causis juramentum calumniæ præstandum sit? Respondet *Honorius II. in c. Literas, cit.* Ecclesia in his casibus, in quibus de Ecclesiæ decimis, & rebus spiritualibus tantum agitur, juramentum calumniæ nec dare, nec recipere consuevit, eò quod tales causæ non legum districtione, sed canonum æquitate finem debitum fortiantur, canones autem juramentum calumniæ in huiusmodi causis nulli prorsus indicunt.

Ex adverso *Iustinian. imp. l. 1. C. de iur. propt. cal.* In omnibus, inquit, causis si ve propter literas, fuerit apud te certatum, si ve propter instrumenta, si ve propter quicquam aliud, in quo necessitas probationis incumbit, sancimus, non aliter easd. probationes præstare compelli, nisi prius, qui eas exposcit, juramentum de calumniâ præstiterit. *V. de zor. in summ. l. 2. §. 58. Tholos. l. 48. §. 8. Vallens. l. 2. tit. 24. §. 6. Barb. inc. Cum causam, de dilation.*

LXII.

DIFFERENTIA 61

Iure Canonico in criminalibus non defertur juramentum suppletorium probationis, sed reus absolvitur auctore plenè non probante, c. Tam literis, de testib. Iure civili autem in criminalibus tale juramentum defertur: 1.

In bonæ fidei, l. Quacunq; autem actione, ff. de iure iur. Decianus l. 2. c. 21. n. 23.

I. Gloss. in c. Tam literis cit. V. probata, notat in causa criminali etiam civiliter mota, licet actor habeat præsumptionem pro se, non tamen deferri ei juramentum, imò locum esse Regulam, *Auctore non probante reus absolvitur*. Nimirum proclivis in perjurium lapsus est, rei gravitatem non æstimantibus. Id tamen generale non esse ex c. Sicut consuetudo, de probat. liquet. Ubi Alexand. III. reprobata consuetudine juramentum exigendi post plenam probationem, tunc exigendum esse decernit, cum aliæ probationes defunt. Hoc tamen si de causis civilibus tantum loquitur, non erit legum discordia.

II. Jus civile quod attinet, in l. Bona fidei aliud nihil dicitur, quam in bonæ fidei contractibus, nec non in cæteris causis inopiâ probationum iurejurando causâ cognitâ decidi oportere. *L. in cæteriis causis*, si ad criminales quoque extendere volumus, sine limitatione non fiet, quarum multas Socinus in Reg. 204. enumerat. In causis majoribus & accusatione publicorum criminum liquet non exigi, quia testes omni exceptione majores requiruntur, l. fin. C. de prob. In aliis distinguit Bartol. in l. Maritus, ff. de quaestio. n. 4. an pro criminibus agatur

civiliter, an criminaliter. Si civiliter, an actio popularis sit, an privata? si popularis, extat decisio in l. Eum, qui, §. In popularibus, ff. de iure iur. si privata, defertur juramentum, l. 3. c. l. Si duo patroni, eod. Si verò agatur criminaliter, iterum distinguit, an juramentum deferatur à parte parti, an à Judice? Si à parte, an pars, seu is, cui detulit, accusetur publico iudicio, an privato? Si publico, non est locus juramenti delationi, vel ante, vel post litem contestatam, sed reus absolvi debet, l. Qui accusare, C. de ed. Posset tamen à reo actori deferri, si reus dicat: *Volo condemnari, si i iur. s.* Si de privato crimine agatur, antequam perveniatur ad iudicium, potest deferri juramentum, l. 3. ff. de iure iur. Sed postquam ad iudicium ventum est, eo prætextu accusator non potest desistere, sed reum debet plenè peragere, vel calumniatoris pœnam pati. Ita Bart. Verius tamen existimo, quod reum attinet, indifferenter illi juramentum offerri posse ad purgandam innocentiam suam. V. Marant. part. 6. tit. de iuram. n. 4. c. seq. Thol. l. 50. c. 6. Bronchorst Cent. 2. assert. 27. Barb. in prætermis. l. 2. tit. 24. c. Iuramentum.

K LXIII. DIF.

Iure Canonico reperitur iuramentum malitiæ ultra iuramentum veritatis & calumniæ, c. 1. & 2. de juram. calumn. in 6. secus Iure civili, quia reperitur solum iuramentum veritatis, & calumniæ, non autem illud malitiæ, To. tit. ff. & C. de iurejur. & juram. calumniæ. Ioann. Bapt. à S. Blasio 197.

I. Iuramentum malitiæ vocatur, quando ante litis contestationem Iudex suspicatur alterutrum ex litigantibus malitiosè id, quod proponit, prætere, ideoque in actu huiusmodi particulari iuramentum malitiæ defert. *Mynsing. l. 4. Inst. tit. 16. pag. 683.* Iuramentum veritatis ideo sic appellatur, quia olim dicebat Iudex: *Iurane, respondere veritatem, cum eris interrogatus?* Iuramentum calumniæ dicebatur olim, quod litigantibus ita deferebatur, ut auctores quidem iurarent, se non calumniæ causam litem intendere; rei verò se non calumniæ causam ad inficias ire, *l. Inter 44. §. 4. ff. Famil. herisc.* Calumniari enim idem est, quod falsum crimen intendere: calumniæ malitiosa & mendax infamatio, *l. 1. ad S. C. Turpil.* Præterea uterque actor nimirum, & reus iurare debet, quod nihil omninò patrocini causam iudicibus, aut alteri cuicumque vel dederit, vel promiserit, vel daturus sit, per se, vel per alium, præterquam advocatis honoraria, cæterisque, quibus à iure dari permittitur. *Auth. Principales, C. de iur. cal. iuncta l. Plebisito 18. ff. de off. pres.* Item quod

neuter exigit ullam probationem, quam non existimet necessariam, *Auth. In off. C. de iurejur. Canif. l. 4. tit. 8.*

II. De hoc iuramento *Gloss. in c. 1. de iur. cal. in 6.* notat olim in causis spiritualibus adhibitum non fuisse, sed solum de veritate dicenda, ut supra dicitur. Nam iura præsumebant, quòd in causis spiritualibus non committeretur tam cito calumniæ, ut in causis profane: sed postmodum experientia docuit contrarium, & propterea pontifex relictus, posse in quacunque litis parte exigi iuramentum calumniæ, aut veritatis. *Si, aut, de calumniæ, seu de veritate dicenda in primo litis exordio non iuretur (ut debet) poterit postmodum in quolibet parte litis iurari: cum huiusmodi iuramenta præstari ab initio de substantiâ ordinis iudicarii non existat.* *l. c. 2.* In omnibus autem causis nedum ante, sed etiam postquam lis fuerit contestata, sive de veritate, sive de calumniæ sit iuratum in ipsis, potest iudex à partibus exigere iuramentum malitiæ, quoties viderit expedire.

LXIV.

DIFFERENTIA 2.

Iure civili non debet compromitti cum iuramento. I. Decernit Ius novum, C. de arb. Iure Canonico autem permiffum est cum Iuramento compromittere, c. Cum tempore, c. Ex parte, de arbitr. Bartol. 1.

I. Compromittere dicuntur, qui arbitri sententiæ statutos se hinc inde sub pœna promittunt, l. sed si, ff. de arb. Compromiffum est conventio, quâ arbitri sententiæ se obtemperaturos invicem sub pœna litigantes obligant, l. 1. & 2. C. de arb. Compromittere omnes possunt, qui legibus non prohibentur, l. Non distinguimus 32. §. Item, ff. de arb. & liberam honorum administrationem habent. Præterea de omnibus rebus controversis unâ, vel pluribus compromitti potest, l. de reb. 43. l. Ponnepinus 13. eod. quæ sunt facti, non juris, nisi ipsum quoque jus incertum sit. De rebus autem claris, ut transactis, juratis, iudicatis frustra fit compromiffum, l. Eleganter 23. ubi Glossa, & DD. ff. de condit. in deb. Wesenber. in C. l. 2. tit. 56.

II. His positis auct. citata, de iudicibus, quæ inserta est titulo Cod. de recept. arb. ita habet: Decernit Ius novum, nullum sic fieri posse arbitrium, ut cum Sacramenti religione iudicet, sed pœnam statuat, quâ præstitâ liceat à iudicatis recedere. Vbi Gortofr. Hodie arbitri non sunt eligendi cum iuramento, & si

electi fuerint, recedi potest ab eorum arbitrio. Novell. 82. c. 11. sancimus, de cætero nullum omnino fieri iudicem arbitralem, & cum iurisjurandi cautione iudicate, ne ex hoc in perjurium invitum incidant homines propter iudicum ignorantiam pejerare compulsi.

III. Contrarium Iure Canonico videtur definitum, nam in c. Cum tempore, fide datâ dicitur compromiffum factû. Ex quo Gloss colligit, iuramentum intervenisse, quo partes jurârini stare iudicio arbitri. Ad eandem formulam fide præstitâ in c. Ex parte annotatur, secundùm leges non esse jurandum partibus, sed pœnam apponi posse, quam, qui sententiæ arbitri non acquiescit, perfolvat. Nec interest, qualis sit pœna, certa, an incerta, an quantitas, an verò aliquid aliud, l. Non autem 28. ff. de arb. dummodò utrinque promittatur. V.

Tholo. l. 47. c. 39. Schneidevvin.

l. 4. Inst. tit. 6. §. Omnium,

Andr. Vallens. l. 1. tit.

43. §. 2.

* *

DIFFERENTIA 9.

Alienatio fundi dotalis, aut donationis propter nuptias facta cum juramento per uxorem, vel maritum secundum Canones valet, c. Cum contingat, de jur. c. Licet mulieres, eod. in 5. Secus jure civili: l. Non dubium, C. de legib. Ioann. Bapt. à S. Blas. 14. Galvan. 49.

I. **A** Pud Theologos nota receptaque doctrina est, juramentum præstitum de actu, quem leges civiles prohibent, principaliter favore jurantis, licet secundario etiam bono communi proficit, omnino servandum esse, actum jure Naturæ validum, ac firmum persistere, modo vis, & dolus absit, nec in alicujus præjudicium, nec salutis æternæ dispendium vergat, c. *Cum contingat, de iureiur. ubi Glossa: Non auditur mulier contra alienationem rei dotalis, cui sponte consensit, & non contravenire juravit. Debet autem juramentum suum mulier servare, ne tali prætextu viam contingat perjuris aperiri, Juramentum igitur legibus prævalet. At quibus? l. 7. §. 16. ff. de pact. & l. Non dubium, C. de legib. ubi Theosof. & Valent. Nullum pactum, nullam conventionem, nullum contractum inter eos videri volumus subsecutum, qui contrahunt lege contrahere prohibente Item, si fuerint facta non solum inutilia, sed etiam pro infectis habeantur, licet legislator fieri prohibuerit tantum, nec specialiter dixerit inutile esse debere, quod factum est Et circa fin. Nec mandatum ullius esse momenti, nec Sacramentum admitti volumus, Gottofr. ibi. Facere stipulari,*

mandare, & jurare lege prohibente non possumus. Sed his non obstantibus etiam in foro civili, ut bene observat Alciatus in prædi. Reg. *Cum contingat, n. 49* Hodie servandum est Ius Canonicum, & juramentum de fundi dotalis alienatione valet. Ratio, quia in materia juramenti semper jus Canonicum attendimus. Et hinc infert *Imola* hic, ubi inter se jura discrepant, quid observandum sit? In quo articulo regula est quod in suo foro quodlibet servatur, excepta materia spirituali, l. *Privilegia, C. de sacros. eccles. c. Licet mulieres, de iureiur. in 6.*

II. Non desunt, quæ huic decisioni obstare videantur collecta per *Glossa. in c. Cum contingat.* Sed contra ea, quæ causam perpetuam habent, aut naturæ suæ turpia sunt, ut violatio juramenti, nihil operantur. Exemplum habes in l. 2. & 3. *Cod. de pact. & pign.* ubi decernitur, pactum legis commissoriæ in pactis non valere, attamen si juramentum accedat, valere, nec audiendum, qui contra velit venire, c. *Significante, De pignori b. v. Fachin. l. 10. c. 77. Suar. II. de Relig. l. 2. c. 28. Molin. Disp. 194. Card. Lugo Disp. 22. n. 206.*

L XVI. DIF.

LXVI.

DIFFERENTIA 10.

Difficultas jurantis, & majora negotia Iure Canonico excusant à reatu perjurii, c. B. Paulus 22. q. 2. c. Brevi, de iurejur. secus Iure civili, l. Continuus, §. Illud, ff. de verb. oblig. l. 2. C. de reb. creditis, & iurejur. Ioann. Bapt. à S. Blas. 57.

I. Tenor cit. c. B. Paulus hic est: Non ideo se fellisse credendus est Paulus Apostolus, aut sibi extitisse contrarius, quoniam, cum ad Hispanos se promissurum, dispositione divinâ majoribus occupatus ex causis implere non potuit, quod promisit. Quantum enim ipsius voluntatis interfuit, hoc pronunciat, quod revera voluisset efficere. Unde *Gloss.* colligit in v. *maioribus* secundum Canones excusari promissorem à juramenti impletione per majora negotia, ut c. *Brevi, de iurejur. Et c. Querelam.* In hoc necessitas, in illo difficultas subveniendi illi, cui juratum est, excusate perhibetur. Ratio generalis est, quia in omni promissione tacite quaedam conditiones insunt, sicuti *Abb. notat in c. Quemadmodum, de iuram.* quarum non postrema est, *Si posuero.* Quod si de toto verum est, omnino liberatur, qui promisit: si verò de parte tantum, ad reliquas tenetur, juxta *Regul. in 6. 37.* Utile non debet per inutile vitiari. *Dynus ibi. v. Silv. in v. Iuramentum, n. 2.* ubi plures conditiones numerat, quæ juramento promissorio inhaereant, & excusent, nomi-

natim exequendi difficultatem, ex c. *Brevi, de iurejur.* Idem cum aliis multis à se visis, & citatis *Farinac. tract. de faste. & simulatione, q. 160. Limitat. 10. n. 120. & 280.*

II. In contrarium Juris civilis dispositio tendit, l. *Continuus, §. Illud,* generaliter causa difficultatis ad incommodum promissoris, non ad impedimentum stipulatoris pertinet; ne incipiat dici, eum quoque dare non posse, qui alienum servum, quem dominus non vendat, dare promiserit. Sed occurrit statim, an non, qui fecit, quod potuit, excusatur? In plerisque fateamur necessesse est, ad eò ut ne moram quidem committere dicatur, qui officio suo functus est. Tunc ergo non admittitur excusatio, cum quis se facturum in omni eventu promisit, quemadmodum plurius exponit, *Decius in Reg. Impossibilium 144.*

* *

DIFFERENTIA II.

Perjurus in judicio secundum Canones infamis est, & à testimonio ferendo excluditur, c. Quicumque 6. q. 1. c. Parvuli 22. q. 5. Iure civili solum Deum habet ultorem, nec punitur in hoc seculo: . 2. C. de rebus cred. & jurejur. Ioann. Bapt. à S. Blasio 39.

I. **F**abiani Papæ decretum in *Quicumque* est, ut, qui sciens pejeraverit, 40. dies in pane & aqua. & septem sequentes annos poeniteat, & nunquam sit sine poenitentia, nunquam in testimonium recipiatur, communionem tamen post hæc percipiat. Vbi *Glossa* verum esse dicit, de testibus, qui pejerant in judicio, secus videri in accusatore propter . . . *Qui convictus* 22. q. 5. ubi illi tantum infamiam notandi, & ab omni deinceps testimonio removendi dicuntur, qui sollicitanti ad perjuriam consentiunt. Sed an de omni injuria idem valeat, dubitatur? Alii, qui in contradibus negant locum habere, sed in judiciis tantum, *Glossa* autem omne perjurium infamare canonicam infamiam censet.

II. Iuris civilis in *l. cit.* decisio vel divinatio est, quod contempta religio à perjurio sacris Deum ultorem habeat, quasi nemo iudicum de eo plectendo suscipere curam debeat. Nam de violatione juramenti à iudice vel adversario delati loquitur, verum perjurii reos à magistratu civili nullam poenam perfringēdos esse quis dixerit? Lex affirmat. Fur

tiigitur, homicidii adulterii nulla sit ab homine poena, quia ultorem Deum patiuntur. *Abst.* Mentem legislatoris alibi investigemus. In *l. Si duo parvuli*, §. *ut ff. de iurejur.* poenam fustigationis iubetur castigari, qui pergenium principis falso iuravit. Unde consequitur, non omne perjurium Dei vindictam relinqui, & prædictæ legis non esse generalem dispositionem, ut verba sonant: sed quia cordium inspector solus Deus est, iurantis verò perfidia humanum iudicem latet, poena omnia parsurus pejeranti edicitur. Solum Deum habet ultorem, quod soli Deo notum est. Consule *Tholos. l. 1. c. II. n. 2. & seqq.* ubi multis probat, non obviare citatam legem, quò minus à iudice perjuri castigentur. Atq; ita ratiocinatur: In lege dicitur, sacris Deum habent ultorem Ergò plectendi sunt poenis à Deo impositis; minus autem sollicitè inquire, quando perjurium nulli damnosum est.